

NORDISKT VALIDERINGSFORUM

Vad är nationella yrkesprofiler och hur kan de användas?

Verktyg som utvecklar inkluderande kompetensförsörjning

2021-08-25

Henrietta Finnborg Bengtson

Nationella yrkesprofiler

- Tydliggörande av vad som behövs och krävs
- Uttrycks i kunskaper och färdigheter
- Fördelas ämnesvis i moduler i form av läranderesultat och bedömningskriterier
- "Summan" av moduler bildar en yrkesprofil

Utmaningar med kompetensförsörjning

- Arbetskraftsbrist
- Teknisk utveckling
- Kompetensförflyttning
- Flexibilitet i utbildningssystemen
- Arbetsplatslärande och handledarskap
- Kultur och språk

Yrkesprofiler inom Energi

Kompetensstandard

	Distributions- elektriker	Belysnings- elektriker		
	Distributionselektriker - Fördjupning	Distributionselektriker - Belysning		
	Distributionselektriker - Introduktion			
	Distributionselektriker - Stolparbete		Drifttekniker Elnät	Beredare
	Distributionselektriker - EBR		Drifttekniker Elnät	Beredare
Kundservice	Distributionselektriker - Lagkrav och ESA		Drifttekniker Elnät - Lagkrav, EBR och ESA	Beredare - Lagkrav, EBR och ESA
Kundservice	Säkerhetsklassad tjänst/anläggning			
	Digitala program för administration			
	Ergonomi, säkerhet och risker inom arbetsmiljö		Interpersonell kommunikation, service och bemötande	

Kompetensstandard för Distributionselektriker

Kompetensstandard för yrkesprofil Distributionselektriker

Yrkesprofilen *Distributionselektriker* har utvecklats av Sobona i samverkan med Nordiskt Valideringsforum samt yrkeskunniga från ett flertal olika organisationer inom branschen. Yrkesprofilen består till sin helhet av tretton moduler. Modulerna, som är en beskrivning av vad en individ förväntas förstå, veta och kunna utföra inom ett specifikt avgränsat område relevanssäkra gällande innehåll vart fjärde år.

Profilens moduler syftar till att skapa förutsättningar för fördjupad kartläggning, synliggörande och erkännande av strukturerat lärande på arbetsplatsen, validering av befintliga medarbetare, skapande av utbildningar eller andra kompetenshöjande insatser. Målet är att säkerställa kunskande till rätt nivå i målgruppen vid rekrytering, kompetensutveckling och för att uppfylla kvalitetskrav ställda i bland annat upphandlingar. Vidare kan yrkesprofilen öppna upp för samverkan mellan olika aktörer i syfte att utveckla och hitta nya vägar gällande kompetensförsörjning och kompetensutveckling.

Distributionselektriker ingår som en av flera profiler med olika nivåer och inriktningar i Energibranschens valideringsmodell. Innehållet i de olika delarna i profilen är på nivå 3 och 4.

Utifrån syfte, förutsättningar och behov för både verksamhet och individ, väljer man den profil och de moduler som är relevanta. Erkännande för uppnått kunskande kan även ges för enskilda moduler.

	Distributions- elektriker	Belysnings- elektriker	Driftekniker Elnät	Beredare
	Distributionselektriker - Fördjupning	Distributionselektriker - Belysning		
	Distributionselektriker - Introduktion			
	Distributionselektriker - Stolparbete			
	Distributionselektriker - EBR		Driftekniker Elnät	Beredare
Kundservice	Distributionselektriker - Lagkrav och ESA		Driftekniker Elnät- Lagkrav, EBR och ESA	Beredare - Lagkrav, EBR och ESA
Kundservice	Säkerhetsklassad (lärna/änläggning)			
	Digitala program för administration			
	Ergonomi, säkerhet och risker i närarbetsmiljö		Interpersonell kommunikation, samband och samordning	

Figur 1. Yrkesprofiler - kompetensstandard inom Energi. Detta är de moduler som ingår i de fem olika profilerna.

Målgrupp

Distributionselektriker riktar sig till individer med teoretisk och praktisk erfarenhet och kunskande i yrket med mål att höja kompetensen och uppnå fördjupade kunskaper och färdigheter enligt nivån för yrkesbevis. Individen ska ha en god språknivå för att läsa, skriva, prata och förstå svenska.

Distributionselektriker

Nivå 4 Kunskap

- Medarbetaren ska kunna
- Utföra monterier
  - Utföra underhåll
  - Utföra felsökning
  - Tolka el-scheman
  - Utföra nybyggnad
  - Utföra monterier
  - Utföra monterier
  - Utföra besiktning
  - Dokumentera
  - Utföra kontroll
  - Hantera verktyg

Färdighet

- Medarbetaren ska kunna
- Utföra byggföreskrifter
  - Utföra riskbedömning
  - Tolka och arbeta

Distributionselektriker

Nivå 4 Kunskap

- Medarbetaren ska kunna
- Redogöra för funktioner
  - Förklara valet av utgångspunkt

Färdighet

- Medarbetaren ska kunna
- Bygga en

Distributionselektriker

Nivå 4 Kunskap

- Medarbetaren ska kunna
- Redogöra för hur man förlägger och gör är
  - Beskriva, utifrån EI
  - Förklara hur man i
  - Redogöra för hur man i
  - Redogöra för de styrkrafter påverkar luften
  - Redogöra för viktiga dimensioneringsfaktorer
  - Redogöra för viktiga närsituationer och i
  - Redogöra för förtroende
  - Redogöra risker i

Färdighet

- Medarbetaren ska kunna
- Arbeta med hög andavstus på ett
  - Arbeta efter metod
  - Bygga en jordledningsföreskrift
  - Utföra felsökning
  - Utföra underhåll
  - Utföra monterier
  - Utföra elinstallering
  - Utföra underhåll
  - Arbeta i korg
  - Utföra felsökning
  - Utföra spänning
  - Utföra jordledning
  - Utföra rötsk
  - Utföra allt av
  - Utföra kontroller
  - Arbeta med av
  - Utföra erforderlig dokumentation och rapportering

Nivå 4

Innehållet är på motsvarande SeQF-nivå och färdigheter som behövs samt den självständigt och gemensamma resultat. Individerna i led och utvärdera andras arbete. Läs

Relevanssäkring

Branschen gör en årlig översyn av yrkesrelevanssäkringsprocess där en nationell personell från relevanta organisationer

- Bransch
- Fackförbund
- Arbetsgivare
- Formell utbildning
- Arbetsförmedling
- Forskningsinstitut
- Handledare/bedömare
- Validand

Den senaste granskningen genomfördes av Energiförbundet, Gävle Energi, kursgård, Öresunds Kraft, Övik

Validering med OCN-Lärandet kan genomföras i utvalda områden.

Distributionselektriker valideras parallellt med lärande i olika branscher och som kvalitetskrav för uppnådda moduler i yrket

Vissa moduler kan valideras färdigheter från tidigare ger till exempel vara ett certifikat

Innehåll

Nedan beskrivs vilka kunskaper respektive färdigheter som omfattas inom *Distributionselektriker* i modulerna. De har samlat i tio underrubriker för att underlätta läsandet.

Distributionselektriker - Introduktion	
Distributionselektriker - Fördjupning	Distributionselektriker - Belysning
Distributionselektriker - Stolparbete	Distributionselektriker - EBR
Distributionselektriker - Lagkrav och ESA	Distributionselektriker - Kundservice
Distributionselektriker - Säkerhetsklassad (lärna/änläggning)	Distributionselektriker - Digitala program för administration
Service, demonstrations och tillbehör	Kommunikation i mötet med andra medarbetare
Medarbetarsamtal	Arbetsmiljö och säkerhet
Medarbetarsamtal	Ergonomi och hälsa
Medarbetarsamtal	Integrera kunskap

Figur 2. Yrkesprofiler Energi. Detta är de moduler som ingår i *Distributionselektriker*.

Distributionselektriker - Introduktion

Nivå 4 Kunskap

- Medarbetaren ska kunna
- Redogöra för hur man lägger upp uppdrag, rapporterar fel, slutar uppdrag, med mera i gällande digitala system.
  - Redogöra för varför man utför riskbedömning.
  - Redogöra för vikten av kommunikation med kund, driftcentral och arbetsledning under pågående arbete.

Färdighet

- Medarbetaren ska kunna
- Dokumentera, rapportera och kommunicera i gällande digitala system på ett korrekt och tydligt sätt.
  - Lösa problem som uppstår i en arbetsituation och föreslå förbättringar.
  - Utföra spänningsprovning innan arbete påbörjas på ett korrekt sätt.
  - Utföra felsökning i jordlednings- och luftledningsnät genom att använda rätt mätinstrument och mätmetoder.
  - Utföra riskbedömning inför varje nytt arbetsmoment och innan drifttagning på ett korrekt och säkert sätt.
  - Informera kund innan, under och efter arbete om vad som sker och vad det innebär, samt säkerställa att kund förstår.

Nationell relevanssäkring Energi

Yrkesprofilering December 2018

Kundtjänst, Distributionselektriker, Belysningselektriker, Elnät, och Beredare

Kommunal.

MED FINANSIERING FRÅN

Skolverket

NORDISKT
VALIDERINGSFORUM

Yrkesprofiler inom Energi

Kompetensstandard inom fjärrvärme

Drifttekniker Kraft-/fjärrvärmeverk

Driftoptimering		Distributionstekniker Distributionsnät	
Anläggnings- och processkunskap			
Kondensanläggningar	Mottrycksanläggningar		
Hetvattenanläggningar	Värmepumpar		
Gaskombianläggningar	Kylanläggningar		
Felsökning			Felsökning
Service och underhåll			Service och underhåll
Lagkrav			Distributionsnät
Lagkrav			Lagkrav
Grundläggande styr- och reglerteknik			
Grundläggande elteknik - elkunskap			
Planering, problemlösning och dokumentation			

Nationell relevanssäkring Energi

Yrkesprofilering september 2019

Kraft-/fjärrvärmeverk och Distributionsnät

Nästa steg

Planerade (och finansierade) yrkesprofiler

Bredband och stadsnät (2021)

Energi (2022)

Yrkesprofil 1 Fibertekniker	Yrkesprofil 2 Nätverkstekniker	Yrkesprofil 3 Supporttekniker 2nd line	Nätplanerare / projektör Nivå ?	Projektledare Nivå ?

Nationella yrkesprofiler

– Används i olika syften

För branschen som helhet

Tydligare, mer attraktiva yrkesroller

Ramverk för kvalitetssäkring av verksamhet, arbetsmiljö och säkerhet

Ramverk för genomförande av validering

Samsyn kring utbildningsinnehåll

Underlag för samordnade arbetsmarknadsinsatser

För den egna verksamheten

Planera kompetensutveckling

Genomföra kompetensbaserad rekrytering

Underlätta introduktion av nyanställda

Tydliggör karriärvägar

Ställa kvalitetskrav i upphandlingar

Genomföra valideringar av nya och befintliga medarbetares kunnande, som en del av ovan

Validering – av många olika skäl

Verksamheten

Handledare/
bedömare

Befintlig
medarbetare

Ny på jobbet

Studerande/
praktikant

Validering för **Verksamheten**

Rätt förväntningar och kompetens

- Attraktiv arbetsgivare
- Effektiv kompetensutveckling
- Agilt lärande på arbetsplatsen

Kvalitetssäkra verksamheten

- Säkerställa arbetsmiljö och säkerhet
- Uppfylla krav i upphandlingar

Samordnade arbetsmarknadsinsatser

Validering för Handledaren/bedömaren

Har något att utgå ifrån

Går igenom alla moment
(färdiga checklistor)

Ger objektiv och tydlig feedback

Växer och blir trygg i sin roll

Validering för **Befintliga medarbetare**

Bevis på kunnandet, erhålla
yrkesbevis

Del av kompetensutveckling

Motivation att utvecklas vidare

Underlätta ev omställning till ny
yrkesroll

Validering för Nya på jobbet

Strukturerad introduktion utifrån
en färdig plan

Tydlighet under provanställning

Bevis på kunnandet, påbörja vägen
mot yrkesbevis el motsv

Validering för Studera~~nde~~/praktikante~~r~~

Få struktur på praktiken och på lärandet

Koppla ihop utbildning till arbetsplats, från teori till praktik

Förstår hela yrkesrollen

Inte bara göra en slags uppgifter

Få bevis på vad man lärt sig under praktik

NORDISKT VALIDERINGSFORUM

Så här kommer du igång med validering
utifrån verksamhetens behov

2021-08-25

Henrietta Finnborg Bengtson

Vad är validering?

“Validering är en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering, dokumentation och ett erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats.”

Validering utifrån yrkesprofiler

Kompetensstandard

	Distributions- elektriker	Belysnings- elektriker		
	Distributionselektriker - Fördjupning	Distributionselektriker - Belysning		
	Distributionselektriker - Introduktion			
	Distributionselektriker - Stolparbete		Drifttekniker Elnät	Beredare
	Distributionselektriker - EBR		Drifttekniker Elnät	Beredare
Kundservice	Distributionselektriker - Lagkrav och ESA		Drifttekniker Elnät - Lagkrav, EBR och ESA	Beredare - Lagkrav, EBR och ESA
Kundservice	Säkerhetsklassad tjänst/anläggning			
	Digitala program för administration			
	Ergonomi, säkerhet och risker inom arbetsmiljö		Interpersonell kommunikation, service och bemötande	

OCN-metoden

- För kvalitetssäkring och erkännande av lärande
- ✓ Uppfyller kriterier och riktlinjer för validering
- ✓ Kvalitetssäkringskedja, från innehåll till kompetensbevis
- ✓ Harmoniserar med SeQF
- ✓ Använd i UK i 40+ år
- ✓ Använd i Sverige i 15+ år
- ✓ 23 000+ valideringar

Open College
Network

Validering – så här går det till

Yrkesprofil med
moduler

Kartläggning och planering

- Vad kan individen idag?
- Vilka moduler ska valideras?
- Krav på kunnande?

Process inför bedömning

Frågor, uppgifter, dokumentation
(lärande)

Medbedömare/Handledare

Lär ut, stöttar och dokumenterar

Bedömare

Planerar, stöttar,
granskar bevis

Intern och extern kvalitetssäkring

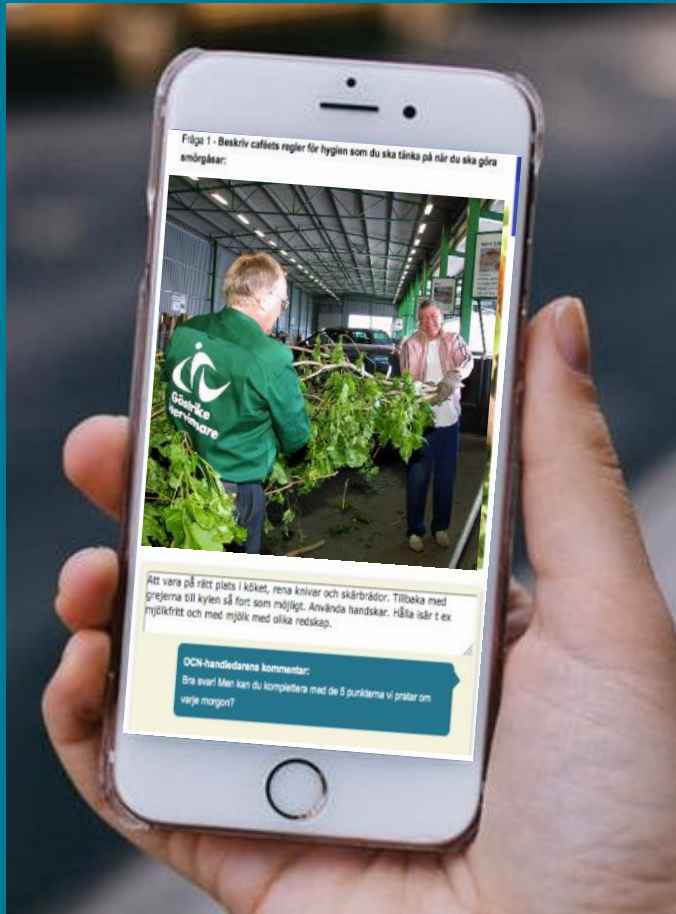
Stöttar och granskar
Bedömare och bevis

Kompetensintyg

Yrkesbevis

Validering av kunnandet kan ske över tid

– på arbetsplatsen

Uppgifter i en bedömningsplan

- Kunskapsfrågor
- Förmåge- och färdighetsuppgifter
- Checklistor för observation

Allt samlat i ett digitalt verktyg
(Kan även göras på papper)

Deltagaren
svarar på frågor
Digitalt i app
eller på dator

3 - Förklara vad en säkerhetsklassad anläggning kan vara:

Du kan ladda upp en eller flera filer som komplement:
Välj fil att bifoga

4 - Vad krävs för att få utföra arbete i en säkerhetsklassad anläggning?

Du kan ladda upp en eller flera filer som komplement:

Checklista för
observation
Fylls i av observatör/
medbedömare eller bedömaren

Checklista för observation

Deltagare: _____
Program: Distributionselektriker
Modul: Distributionselektriker - Belysning (4301)
Nivå: 4
Beskrivning: Deltagaren ska kunna planera, utföra och slutföra uppgifter självständigt genom att omvandla teoretiska kunskaper till praktiska färdigheter. Deltagaren ska kunna värdera och dra slutsatser om sitt eget resultat.
För att säkerställa att deltagaren klarar varje uppgift, kan det behövas observeras vid flera tillfällen.
Bevis: Deltagarens svar i Bevisst och ifyllt observationsprotokoll av observatör.

Uppgift 1 – Jag har sett och hört att deltagaren kan:

- Hantera verktyg, maskiner och annan utrustning på ett korrekt sätt vid arbete med belysningsnät.
- Utföra montering, skavring och schaktning i belysningsnät.
- Utföra underhåll och kontroll av belysningsnät på ett säkert sätt.
- Läs och förstå el-scheman och andra dokument kopplat till arbetsuppgifterna.
- Utföra felsökning och felavhjälpning av belysningsinstallationer och belysningsnät.

Redogör kort för din observation

Uppgift 2 – Jag har sett och hört att deltagaren kan:

- Utföra nybyggnad och ombyggnad av lågspänningsnät
- Utföra driftsättning samt underhåll och reparation av lågspänningsnät
- Utföra montering och inkoppling av kabeiskåp och belysningsstolpar

Redogör kort för din observation

Bedömaren
granskar bevisen
och godkänner

Helhetsbedömning av modulen.
När du som bedömaren gått igenom samtliga läranderesultat ska du här göra din samlade bedömning av hela modulen.
Beskriv hur du har sett och hört att deltagaren har kunskap, färdighet och kompetens som motsvarar samtliga läranderesultat.
Ge också en motivering till din bedömning i kommentarsfältet.

Handledarens kommentar

Jag har träffat och varit med XXX en förmiddag. Han har visat mig runt på ÅVC och vi har gått igenom frågorna. XXX är exemplarisk i sitt sätt att leda kunden. Vet var materialet ska, är hungrig att lära sig mer och underlätta för kunden. En toppen medarbetare som verkligen vet hur jobbet går till. När jag inte kunnat se svaret på frågan har jag konsulterat med XXX:s chef som ser hur det dagliga arbetet går och som bekräftat att XXX klarar av uppgifterna utan problem.

Kompetensbevis

Värdebevis på vad man kan

Detaljerade och tydliga

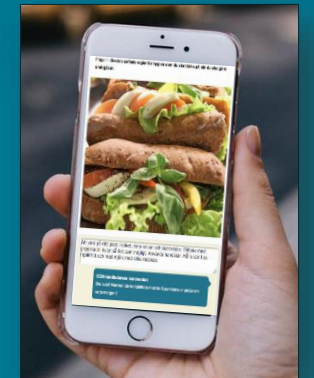
Sakliga, utan subjektiva värderingar

Linjerar mot SeQF

Startklart för validering

- **Relevanssäkrat innehåll**
- **Bedömningsplaner, frågor, uppgifter, checklistor**
- **Kvalitetssäkringskedja**
- **Kompetensintyg, tydligt specificerade**
- **Digitalt verktyg, underlättar processen**

Validering – av många olika skäl

Verksamheten

Handledare/
bedömare

Befintlig
medarbetare

Ny på jobbet

Studerande/
praktikant

Vad krävs av din organisation?

- ✓ Stöd från ledningen
- ✓ Tid för handledarskap
- ✓ Godkända OCN-bedömare

Bedömarutbildning

3 planerade utbildningar hösten 2021

Kurs 1

27 Sep (em) - 30 Sep (fm) - 5 Okt (fm) - 8 Okt (fm)

Kurs 2

18 Okt (em) - 21 Okt (fm) - 26 Okt (fm) - 29 Okt (fm)

Kurs 3

22 Nov (em) - 25 Nov (fm) - 30 Nov (fm) - 3 Dec (fm)